

BESLUT

DATUM: 2024-01-10
AVDELNING: Avdelningen för marknader
HANDLÄGGARE: Carina Selander och Per Magnell
DIARIENUMMER: 2024-00064

Finansiella avsättningar (riskavsättningar) för räkenskapsåret 2023

Riksbankens beslut

För räkenskapsåret 2023 görs inga finansiella avsättningar (riskavsättningar) eller återföringar.

Skälen för beslutet

Inledning

Riksbankens balansräkning innehåller tillgångar och skulder som medför risk för finansiella förluster. Sedan 2020 har Riksbanken varje räkenskapsår beslutat om storleken på posten riskavsättningar på balansräkningen.¹

Direktionen kan besluta att göra avsättningar för finansiella risker om det finns behov av att stärka riskbufferten och motståndskraften i balansräkningen. Om det uppstår förluster som leder till att utdelningen till staten uteblir, eller om den riskabsorberande bufferten bedöms vara för stor, kan direktionen istället besluta om att minska balansräkningsposten för riskavsättningar genom att återföra avsatta medel. Detta skulle stärka det redovisade och utdelningsgrundande resultatet.

¹ Se Beslut om avsättningar för finansiell risk 2020 (dnr 2020-01285,); Beslut om avsättning för finansiell risk 2021 (dnr 2021-01343); och Beslut att återföra tidigare avsatta medel för finansiell risk 2022 (dnr 2023-00059).

Möjligheten att göra riskavsättningar eller återföringar och storleken på avsättnings- eller återföringsbeloppet för ett enskilt räkenskapsår beror till stor del på Riksbankens resultat och utdelning. Riksbanken gjorde 2022 en återföring av tidigare riskavsättningar. För räkenskapsåret 2023 finns det därför inga tidigare gjorda riskavsättningar att nyttja.

Rättsliga förutsättningar

Riksbanken får i skälig utsträckning göra finansiella avsättningar (riskavsättningar) i enlighet med Europeiska centralbankens (ECB) riktlinjer enligt 8 kap. 11 § lagen (2022:1568) Sveriges riksbank (riksbankslagen).² Tidigare gällande 1988 års riksbankslag saknade motsvarande bestämmelse.^{3 4}

Riskavsättningar enligt riksbankslagen kan göras för att täcka en känd, eller väntad, förlust eller risk vars kostnad inte exakt kan beräknas. Om exempelvis förlusten realiseras ska de avsatta medlen användas för att dämpa dess effekter på resultatet.⁵ Riskavsättningar får endast göras i skälig utsträckning. Med detta menas att en avsättning ska vara nödvändig utifrån konsolideringsbehovet på Riksbankens balansräkning och att storleken på avsättningen ska stå i proportion till storleken på den väntade förlusten eller kostnaden.⁶

Med konsolideringsbehov bör, enligt Riksbankens bedömning, avses behovet av att behålla eller stärka sin ekonomiska ställning genom avsättningar av resultatmedel, eller ökning av kapitalet genom fondering med syfte att öka balansräkningens motståndskraft.

Enligt Europeiska centralbankens riktlinjer får en centralbank göra avsättningar för finansiella risker. Storleken på dessa och hur de ska användas ska bedömas med utgångspunkt i en motiverad skattning av centralbankens riskexponering.⁷ Med "avsättningar" avses i riktlinjen ett belopp som inte medtas vid beräkningen av resultatet utan i stället sätts av för att täcka en känd eller väntad skuld eller risk vars kostnad inte exakt kan beräknas. Enligt riktlinjen får avsättningar för framtida skulder och kostnader inte användas för att justera tillgångars värde.⁸

² Europeiska centralbankens riktlinjer (EU) 2016/2249 av den 3 november 2016 om den rättsliga ramen för redovisning och finansiell rapportering inom Europeiska centralbankssystemet (ECB/2016/34) (Europeiska centralbankens riktlinjer) (senast ändrad genom Europeiska centralbankens riktlinjer (EU) 2021/2041 av den 11 november 2021).

³ Lagen (1988:1355) om Sveriges riksbank.

⁴ Under 1988 års riksbankslag har Riksbanken beslutat om riskavsättningen i enlighet med god redovisningssed och Europeiska centralbankens riktlinjer.

⁵ Prop. 2021/22:41 s. 243.

⁶ Prop. 2021/22:41 s. 150-151 och s. 243.

⁷ Artikel 8, Europeiska centralbankens riktlinjer.

⁸ Se bilaga II till Europeiska centralbankens riktlinjer.

Beslut om riskavsättning kan fattas löpande under räkenskapsåret.⁹

Överväganden

Riksdagen fastställde Riksbankens resultatdisposition för räkenskapsåret 2022 under våren 2023. Fastställandet medförde att Riksbankens egna kapital blev negativt. Det kommer därmed att understiga en tredjedel av målnivån enligt årsredovisningen för räkenskapsåret 2023. Enligt 8 kap. 15 § riksbankslagen ska Riksbanken i detta fall göra en framställning till riksdagen om återställning av eget kapital.

Målnivån när riksbankslagen trädde i kraft var 60 miljarder kronor. För räkenskapsåret 2023 kommer denna att räknas upp med årlig procentuell förändring i KPI.¹⁰ Utfall för december 2023 publiceras av SCB den 15:e januari 2024.

För räkenskapsåret 2023 bedöms Riksbanken göra en vinst på 16 miljarder kronor och Riksbankens eget kapital bedöms öka till -2 miljarder kronor.¹¹ Eget kapital kommer därmed att fortsatt understiga en tredjedel av målnivån enligt 8 kap. 15 § riksbankslagen.

I 8 kap. 12 § riksbankslagen finns bestämmelser om Riksbanksfullmäktiges resultatdisposition. När Riksbankens grundfond inte uppgår till grundnivån ska en vinst användas för förlusttäckning (resultatdisposition) av grundfonden enligt denna bestämmelse. En sådan förlusttäckning medför att eget kapital byggs upp med ett belopp motsvarande vinsten. Uppbygganden kommer alltså ske av bundet och därefter fritt eget kapital (jfr 8 kap. 8 § riksbankslagen).

Uppbyggnad av grundfonden skulle öka det egna kapitalet till skillnad mot en avsättning som inte skulle öka eget kapital. Mot bakgrund av att eget kapital understiger en tredjedel av målnivån bedöms uppbygganden av grundfonden tillgodose konsolideringsbehovet bättre. Därmed blir en riskavsättning inte nödvändig utifrån ett konsolideringsbehov.

Mot denna bakgrund föreligger inte förutsättningar för att göra riskavsättningar för räkenskapsåret 2023. Därmed behöver det inte göras en skattning av behovet av riskavsättning eller hur dessa ska användas (jfr artikel 8 Europeiska centralbankens riktlinjer).

⁹ Prop. 2021/22:41 s. 150-151 och s. 243. Enligt riksbankslagen ska Riksbankens s.k. policybeslut innehålla en proportionalitetsbedömning och motivering, se 1 kap. 8 § och 11 kap. 6 § riksbankslagen.

¹⁰ Definition av målnivån och grundnivån samt regler för hur uppräknning ska göras finns i 8 kap. 9 och 10 §§ riksbankslagen.

¹¹ Detta sker efter riksdagens godkännande av Riksbanksfullmäktiges beslut om resultatdisposition våren 2024.

Sammantaget görs inga finansiella avsättningar (riksavsättningar) eller återföringar för räkenskapsåret 2023. Eftersom det inte finns avsatta medel sedan tidigare kan inga återföringar göras och därmed är de redovisade avsättningarna för 2023 oförändrade i jämförelse med räkenskapsåret 2022.

Beslutet har fattats av direktionen (riksbankschefen Erik Thedéen, förste vice riksbankschefen Anna Breman samt vice riksbankscheferna Per Jansson och Aino Bunge) efter föredragning av rådgivare Carina Selander och enhetschef Henrik Gardholm. I den slutliga handläggningen har biträdande avdelningschef Lena Strömberg, och juridisk rådgivare Per Magnell medverkat.